

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Кафедра цивільного, господарського та екологічного права

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Екологічне право»

Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Освітній рівень.....	бакалавр
Освітньо-професійна програма	«Екологія»
Статус	Обов'язкова
Загальний обсяг	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Форма підсумкового контролю	Диференційований залік
Термін викладання	4 семестр (8 чверть)
Мова викладання	українська
Викладач	проф. Легеза Юлія Олександрівна

Силабус призначено для допомоги опанування студентом навчального контенту з дисципліни, підготовки та проходження контрольних заходів.

Дніпро
НТУ «ДП»
2022

Опис навчальної дисципліни.

Назва: «Екологічне право»

Код: Ф23

Галузь: 10 «Природничі науки»

Тип: обов'язкова

Кількість встановлених кредитів: 3

Курс: 2-й

Семестр вивчення: 4-й

Рівень вищої освіти: Бакалавр

Кількість годин: 90

Викладач:

– **Легеца Юлія Олександрівна** – докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри цивільного, господарського та екологічного права, тел. (056) 745-50-44, <https://cgp.nmu.org.ua/ua/vykl.php>; e-mail: Leheza.Yu.O@nmu.one.

Результати навчання:

- Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів;
- Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

Форми організації занять.

- Навчальні заняття – лекції.
- Практична підготовка – семінарські заняття.
- Самостійна робота – підготовка до лекційних та семінарських занять.
- Контрольні заходи – залікова робота, захист семінарських завдань.

Мета дисципліни – формування у майбутніх фахівців (бакалаврів) умінь та компетенції у засвоєнні теоретичних знань та практичних навичок щодо розуміння змісту та механізму юридичної відповідальності у сфері охорони навколишнього природного середовища; здійснення права загального та спеціального природокористування осіб приватного та публічного права, а також визначення засад реалізації основоположних засад здійснення функцій держави, спрямованих на забезпечення реалізації Стратегії сталого розвитку України.

Календарно-тематичний план
Тематичний план та розподіл обсягу часу з дисципліни
«Екологічне право»

Курси, чверті	Тижні (8 тижнів)	Види, тематика навчальних занять, шифри та зміст результатів навчання за дисципліною	Обсяг, години		
			аудит.	самос- тійна	разом
2 курс, 4 чверть	ЛЕКЦІЇ				
	32	1. Предмет, система, джерела та пріоритети екологічного права України. Право природокористування. 1.1. Поняття та предмет екологічного права. 1.2. Метод та принципи еколого-правового регулювання Об'єкти та суб'єкти екологічного права. 1.3. Об'єкти та суб'єкти екологічного права	2		
	33-34	2. Правове забезпечення раціонального природокористування. Забезпечення екологічної безпеки 2.1. Екологічна безпека: поняття, ознаки та види 2.2. Механізм правового забезпечення екологічної безпеки 2.3. Характеристика елементів економічного механізму забезпечення охорони НПС 2.4. Екологічне правопорушення: поняття, особливості та склад. Юридична відповідальність за екологічні правопорушення: поняття, суть та види	4		
	35-36	3. Правове забезпечення раціонального використання і охорони земель в Україні 3.1 Право землекористування: поняття, правовий режим та класифікація. Права та обов'язки землекористувачів 3.2. Функції державного управління в галузі використання і охорони земель 3.3. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства	4	29	45
	37	4. Правове використання та охорона вод 4.1. Водний фонд України. Право водокористування: поняття та види 4.2. Права і обов'язки водокористувачів 4.3. Відповідальність за порушення водного законодавства	2		
	38	5. Правова охорона надр в Україні 5.1. Право користування надрами: поняття, види, порядок виникнення та припинення 5.2. Права та обов'язки надрокористувачів 5.3. Вирішення спорів із питань користування надрами. Відповідальність за порушення законодавства про надра 5.4. Організаційно-правові заходи забезпечення охорони надр	2		
	39	Контрольні заходи	2		
	СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ				
	32-33	Екологічні права та обов'язки особи	4		
	34	Адміністративні процедури у сфері охорони навколишнього природного середовища	2	29	45

Курси, чверті	Тижні (8 тижнів)	Види, тематика навчальних занять, шифри та зміст результатів навчання за дисципліною	Обсяг, години		
			аудит.	самос- тійна	разом
	35	Право ЄС у забезпеченні права особи на безпечне довкілля	2		
	36	Розгляд та вирішення приватно-правових спорів у сфері раціонального використання природних ресурсів	2		
	37	Публічно-правові спори у сфері охорони довкілля. Порядок вирішення та особливості реалізації права на захист суб'єктивних публічних екологічних прав	2		
	38	Кримінальна відповідальність за правопорушення у сфері захисту довкілля	2		
	39	Контрольні заходи	2		
Контроль підсумковий, 4 чверть – залік		Разом	32	58	90
		Лекції	16	29	45
		Семінарські заняття	16	29	45

Заплановані види навчальної діяльності та методи викладання.

Лекції – ілюстративно-наочне навчання (пояснення, бесіда, мультимедійна презентація).

Семінарські заняття – аудиторна робота (поточний тестовий контроль).

Самостійна робота (особистісно-орієнтована з елементами дистанційної).

Застосовуються комп'ютерне та мультимедійне обладнання, а також дистанційна платформа Moodle.

Результати вивчення дисципліни. Результати освоєння, які плануються:

- Вміти здійснювати характеристику системи природних ресурсів як об'єктів правовідносин
- Визначати поняття, зміст та сутність механізму юридичної відповідальності у сфері охорони навколишнього природного середовища
- Характеризувати види та форми юридичної відповідальності за вчинення правопорушень у сфері охорони навколишнього природного середовища
- Визначати механізм юридичної відповідальності за вчинення адміністративних правопорушень у сфері охорони навколишнього природного середовища
- Встановлювати складові елементи механізму кримінальної відповідальності за вчинення правопорушень у сфері охорони довкілля
- Вміти застосовувати заходи цивільно-правової відповідальності у сфері охорони довкілля
- Характеризувати досвід врегулювання публічно-правових та приватно-правових спорів у сфері довкілля країн Європейського Союзу

- Знати етапи становлення та історичного розвитку системи екологічного законодавства України
- Характеризувати норми чинного законодавства України про здійснення права особи на загальне природокористування
- Застосовувати норми чинного законодавства України про здійснення права особи на спеціальне природокористування
- Вміти реалізовувати норми чинного законодавства України з питань надання адміністративних послуг та інших різновидів публічних процедур у сфері охорони навколишнього природного середовища
- Розуміти систему національних та міжнародних стандартів у сфері раціонального використання природних ресурсів, аналізувати та оцінювати стан правового регулювання суспільних відносин у сфері охорони довкілля та забезпечення вимог екологічної безпеки

Література для вивчення дисципліни.

1. Легеза Ю.О. Публічне управління у сфері використання природних ресурсів: адміністративно-правові засади. Запоріжжя: ВД «Гельветика», 2018. 432 с.
2. Легеза Ю.О., Кучма К.С. Адміністративно-правове регулювання відносин у сфері екології та природних ресурсів: процедурний аспект. Запоріжжя: ВД «Гельветика», 2017. 186 с.
3. Екологічне право : навч. посіб. / Т. П. Устименко, С. С. Бичкова, І. А. Боровська, О. С. Бурлака, С. В. Губарєв ; за ред. Т. П. Устименко. Київ : Алерта : Правова Єдність, 2016. 289 с.
4. Екологічне право: підручник. За заг. ред. А.П. Гетьмана. Харків, 2019. 240 с.

Інформаційні ресурси

1. www.rada.gov.ua
2. Конституція України: Основний Закон України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-41.
4. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18.
5. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. // ВВР України. – 2002. - № 3.
6. Кодекс України про надра від 27.07.1994 р. // ВВР України.- 94 р. - №36.
7. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. // ВВР України. – 94 р. - №17.
8. Водний кодекс України від 06.06.1995 р., № 213/95-ВР // ВВР України. – 1995 р. - №24.
9. Кримінальний кодекс України від 5 травня 2001 р. // Відомості ВР України, 2001 р.
10. Кодекс України про адміністративні правопорушення України від 7 грудня 1984 р. // Відомості ВР УРСР, 1984 р.- № 51, стаття 1122, Глава 7 –

адміністративні правопорушення у сфері охорони природи, використання природних ресурсів, охорони культурної спадщини.

11. Про охорону навколишнього природного середовища. Закон України від 25 червня 1991 р. // ВВР України. – 1991 р.

Політика виставлення балів.

Виставлення балів ґрунтується на об'єктивних критеріях відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами, яка також використовується для конвертації (переведення) оцінок мобільних студентів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховується, якщо студент отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

Форми оцінювання.

- Поточний контроль – тестування, опитування.
- Оцінювання виконання та захисту семінарських завдань.
- Підсумковий контроль – залік у письмовій формі.

Питання до заліку.

1. Види природокористування.
2. Права та обов'язки громадян України в сфері землекористування.
3. Законодавчі акти в галузі природокористування.
4. Екологічні права та обов'язки громадян України.
5. Система та джерела екологічного права України.
6. Виникнення, здійснення і припинення права землекористування.
7. Компетенція органів управління природокористуванням і охороною навколишнього середовища.
8. Предмет і метод екологічного права України.
9. Відповідальність за екологічні правопорушення.
10. Державний контроль у галузі охорони атмосферного повітря.
11. Екологічна безпека в Україні.
12. Раціональне природокористування.
13. Раціональне використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів. Ядерна і радіаційна безпека.
14. Користування надрами, атмосферним повітрям, водокористування.

15. Органи управління природокористуванням і охороною навколишнього природного середовища в Україні.
16. Використання нелісових рослинних ресурсів.
17. Контроль і нагляд у сфері охорони навколишнього природного середовища.
18. Основні принципи екологічного права.
19. Поняття та види рекреаційних, курортних і лікувально-оздоровчих зон.
20. Особливості права використання рекреаційних, курортних і лікувально-оздоровчих зон.
21. Правова охорона рекреаційних, курортних і лікувально-оздоровчих зон.
22. Види права водокористування.
23. Поняття, об'єкти та суб'єкти права користування надрами.
24. Виникнення права спеціального використання лісових ресурсів.
25. Права та обов'язки користувачів і нагляд за їх здійсненням.
26. Загальна характеристика права землекористування.
27. Характеристика водного законодавства України.
28. Відповідальність за порушення законодавства про охорону, використання і відтворення тваринного світу.
29. Підстави виникнення права водокористування.
30. Суб'єкти та об'єкти права лісокористування.
31. Характеристика надрового законодавства України.
32. Виникнення права лісокористування.
33. Порядок надання дозволів на користування об'єктами заповідного фонду.
34. Кримінальна та цивільно-правова відповідальність за екологічні правопорушення.
35. Припинення права лісокористування.
36. Моніторинг навколишнього природного середовища.
37. Поняття права лісокористування.
38. Види права користування надрами.
39. Види відповідальності за порушення лісового законодавства.
40. Відповідальність за порушення водного законодавства.
41. Адміністративна та дисциплінарна відповідальність за екологічні правопорушення.
42. Вирішення спорів, що виникають при використанні та охороні атмосферного повітря.
43. Права та обов'язки водокористувачів.
44. Поняття екологічних надзвичайних ситуацій, зон та їх класифікація.
45. Особливості охорони природно-заповідного фонду та відповідальності за порушення права користування ним.
46. Поняття і види порушень лісового законодавства.
47. Характеристика лісового законодавства України.
48. Види права лісокористування.
49. Загальна характеристика права використання тваринного світу.
50. Правове регулювання рибальства.
51. Форма власності на землю, їх характеристика.

52. Загальна характеристика права водокористування.
53. Види права землекористування.
54. Атмосферне повітря як об'єкт правової охорони.
55. Державний екологічний моніторинг.
56. Види екологічних програм.
57. Адміністративна відповідальність за екологічні правопорушення.
58. Порядок користування землями водного фонду.
59. Правове забезпечення запобігання надзвичайним екологічним ситуаціям та їх ліквідація.
60. Цивільно-правова відповідальність за екологічні правопорушення.
61. Екологічні програми.
62. Інформування про стан навколишнього середовища.
63. Основні принципи охорони навколишнього природного середовища.
64. Права та обов'язки водокористувачів.
65. Відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища.
66. Право власності на природні ресурси.
67. Конституція України екологічні права та обов'язки громадян України.
68. Об'єкти правової охорони навколишнього природного середовища.
69. Характеристика Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища" від 25 червня 1991р.
70. Поняття і правова класифікація територій та об'єктів природно-заповідного фонду.
71. Набуття і реалізація права на землю.
72. Право земельного сервітуту.
73. Склад екологічних порушень.
74. Державний нагляд і контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища.
75. Права власників та користувачів земельних ділянок.
76. Механізм природо-ресурсних платежів у сфері забруднення навколишнього природного середовища.
77. Громадський нагляд і контроль в сфері охорони навколишнього природного середовища.
78. Кадастр, моніторинг природних об'єктів.